

Agenda

Natuurpunt

Zaterdag 17 januari

Lentewandeling Balkenbeemden.

Vertrek 14.00 uur kerk Kaulille.

Zondag 18 april

Vogelwandeling Hageven. Vertrek

9.00 uur De Wulp.

Zondag 25 april

Dauwwandeling (met spek en

eieren)

- De Luysen. Vertrek 6.45 uur kerk

Beek (Bree) of 7.00 uur De

Luysmolen Bocholt. Info: (0032)

089 - 46 45 16. Kosten € 3,- p.p.

- Kreyelerbos. Vertrek 6.45 uur

kerk Bocholt of 7.00 uur

Napoleonsdijk 3, Bocholt. Kosten

€ 3,- p.p. Vooraf inschrijven, tel

(0032) 089 - 46 39 88.

Zondag 16 mei

- Weidevogelwandeling

St.-Maartensheide. Vertrek 13.45

uur kerk Beek (Bree).

- Vogelwandeling Hageven. Vertrek

9.00 uur De Wulp.

Zondag 13 juni

Natuurexcursie Hageven. Vertrek

9.00 uur De Wulp.

Zaterdag 19 juni

Nachtdierentocht De Luysen. Vertrek

21.00 uur De Luysen Bree.

Info: (0032) 089 - 46 17 06.

Zondag 27 juni

Vlinder- en libellenwandeling

Smeethof. Vertrek 14.00 uur

Smeethof Bocholt.

Natuurmonumenten

Zondag 16 mei

Orchideeënwandeling Plateaux.

Vertrek 10.00 uur werkschuur

Natuurmonumenten, Barrier 15a,

Bergeijk. Leden € 4,-, niet-leden

€ 7,- en kinderen t/m 12 jaar € 2,-.

NMC De IJzeren Man

Tot en met 30 april

Tentoonstelling 'Straatleven'. (NMC)

zondag 4 april

Vogels in de Zoom. Vertrek 7.30 uur

parkeerterrein NS-station Weert,

ter hoogte van kruising Parallelweg/

Driesveldlaan. (IVN & Vrienden der

Natuur)

zondag 18 april

Excursie naar Ellerheide/-

Tungelroysebeek in Swartbroek.

Vertrek 7.00 uur vanaf politiebureau

Weert (Vogelwacht Weert e.o.)

vanaf 1 mei

Tentoonstelling Wollige schapen.

Wetenswaardigheden over rassen, verzor-

ging, producten, wolverwerking e.d.

Aanbevolen voor kinderen! (NMC)

vrijdag 7 mei

Vogels rond huis en tuin, in de Lamershof.

Vertrek 19.00 uur Station NS parkeer-

terrein Weert, ter hoogte van kruising

Parallelweg/Driesveldlaan. (IVN &

Vrienden der Natuur)

zondag 9 mei

Vogels in de natuur, Wijffelterbroek. Vertrek

7.00 uur parkeerterrein NS-station Weert,

ter hoogte van kruising Parallelweg/

Driesveldlaan. (IVN & Vrienden der

Natuur)

zondag 16 mei

Excursie naar Weerterheide/Laurabossen in

Weert. Vertrek 7.00 uur vanaf politiebureau

Weert (Vogelwacht Weert e.o.)

Biologische laarzen?

Nee, niet dat ze biologisch geteeld zijn, maar ze zijn volledig biologisch afbreekbaar. Deze laarzen zijn vervaardigd van polyurethane, een stof opgebouwd uit natuurlijke materialen die voor 100% afbreekbaar is. Bovendien zijn de laarzen veel lichter dan echte rubberen laarzen. De geschuimde structuur van het PU-materiaal met minuscule luchtbelletjes zorgt voor een perfecte isolatie: in de winter warme voeten en in de zomer koele. Het zolenprofiel verzekert een goede grip op elke ondergrond. Een schokdemper in de hiel vangt alle schokken op, dus minder vermoeidheid. Deze - uiteraard groene - laarzen zijn in maat 36 t/m 46 verkrijgbaar in bezoekerscentrum De Wulp voor € 50,-, inclusief inlegzolen.

Aanbieding!

Tot en met 30 juni 2004 krijgt u bij NMC De IJzeren Man en Bezoekerscentrum De Wulp een aantrekkelijke korting bij de aankoop van de Jeugdwaaiier bos. Op vertoon van dit nummer van Wulpenvlucht betaalt u hiervoor slechts € 8,- in plaats van € 9,25 (leden) of € 11,25 (niet-leden). Deze waaier helpt om in het bos grote en kleine, gewone en ongewone dingen te vinden. Zo wordt iedere boswandeling een spannende ontdekkingstocht.

Uitnodiging

Algemene Vergadering

Bezoekerscentrum De Wulp vzw

Leden van Natuurmonumenten en Natuurpunt zijn welkom op de Algemene Vergadering op woensdag 26 mei om 20.00 uur in Bezoekerscentrum De Wulp, Tussenstraat 10, Neerpelt.

Openingstijden

Bezoekerscentrum De Wulp

Tussenstraat 10, B-3910 Neerpelt, België,

telefoon (+32) 011 - 80 26 77, e-mail:

dewulp@skynet.be, www.dewulp.tk

Iedere zaterdag en zondag open van 14.00

tot 18.00 uur. Voor groepen na afspraak van

dinsdag tot en met vrijdag.

NMC De IJzeren Man

Geurtsvenweg 4, 6006 SN Weert, Nederland,

telefoon (+31) 0495 - 52 48 93, e-mail:

t.vandenberkmortel@natuurmonumenten.nl

www.natuurmonumenten.nl

In de zomertijd geopend van dinsdag tot en

met zondag tussen 13.00 en 17.00 uur en in

de wintertijd tussen 13.00 en 16.00 uur.

Colofon

Wulpenvlucht is een gezamenlijke kwartaal-

uitgave van Natuurpunt vzw en Vereniging

Natuurmonumenten. Het wordt gratis

verspreid onder geïnteresseerden.

Voor een abonnement kunt u bellen naar

(035) 655 99 11 (Nederland, Natuurmonu-

menten) of naar (011) 80 26 77 (België,

Bezoekerscentrum De Wulp).

Redactie

Theo van den Berkmortel, Ghis Palmans,

Nicoline van Tiggelen

Eindredactie + v.u.

Van Tiggelen Tekst & Communicatie, Oirschot

Opmaak

Ster design BNO, Eindhoven

Drukwerk

Drukkerij van Druenen, Eindhoven

Wulpenvlucht

Driemaandelijke nieuwsbrief over natuurgebieden van Natuurpunt en de Vereniging Natuurmonumenten rondom Bezoekerscentrum De Wulp.

Nummer 17
april
mei
juni 2004

In dit nummer

Pagina 2
Amfibieën bedreigd

*Teken en de ziekte
van Lyme*

Pagina 3
*Een woordje met...
Maan Verheijen*

Pagina 4
*Algemene
Vergadering*

Aanbieding

Biologische laarzen

Smeethof in de steigers

Smeethof wordt moerasgebied.

Het Smeethof is een terrein van 187 hectaren in de Belgische gemeente Bocholt dat deel uitmaakt van het grensoverschrijdende Kempen~Broek. Sinds 1999 is het eigendom van Natuurpunt. Het gebied wordt volgens een natuurinrichtingsplan omgevormd tot moerasgebied, waar de natuur voorrang heeft, maar waar ook wandelaars en fietsers zich thuis voelen.

Het project begint al vorm te krijgen. Natuurpunt Bocholt-Kaulille startte in 2000 met begrazing door Galloways en gewone koeien. Door het dichten van enkele draineringgrachten is het gebied spontaan vernat. De bovenlaag is op verschillende plaatsen door grote kranen weggeschraapt en afgevoerd. Uitheemse bomen worden gerooid en verkocht; sommige blijven in

het gebied liggen, want dood hout brengt leven. Dergelijke werkzaamheden vallen natuurlijk extra op in een natuurgebied, maar zijn niet te vermijden. Om de natuur zo weinig mogelijk te storen wordt er tijdens het broedseizoen niet gewerkt in de kwetsbare gebieden. Bovendien wordt er uitsluitend met aangepast materiaal gewerkt en zo weinig mogelijk met zware machines.

Geen gewoon moeras

In het gebied van de Veldhoverbeek wordt een **overstroommoeras** gecreëerd. Normaal wordt dit moeras gevoed door kwel- en regenwater, maar tijdens piekmomenten van regen zal de beek overstromen en het moeras onder water zetten. Langs de Lechterrietbeek wordt een **doorstroommoeras** aangelegd. Hierbij mondt de beek uit in het moeras en wordt

het gebied constant gevoed door beek-, regen- en welwater. In het gebied van de Kreielerrietbeek komt een **zeggemoeras**. Het water van de beek stroomt hier als een filmpje over het gebied en komt uiteindelijk terecht in de Lossing.

Smeethoeve

De boerderij krijgt een grondige opknapbeurt zodat de natuurbeheerders een opslagplaats krijgen om het materiaal te bergen. De stallen worden ingericht als winterverblijfplaats voor de runderen en de zolder krijgt speciale aandacht voor vleermuizen. Buiten komt er een picknickplaats, een fietsenstalling en een ruime parkeerplaats.

Het gebied is vrij toegankelijk op de paden. Inlichtingen: Arnold Goossens, conservator, telefoon (0032) 089 - 46 39 88.

natuurpunt

Redactieadres

Voor België:
Tussenstraat 10
3910 Neerpelt
Voor Nederland:
Postbus 10308
6000 GH Weert

Wulpenvlucht wordt gedrukt
op minder milieubelastend
papier.

Afgiftekantoor 3920
Lommel 1 P209049

Hoge eisen aan leefomgeving

Amfibieën ernstig bedreigd

Het gaat niet goed met onze kwakers en potentiële prinsen. Ondanks het feit dat dertien van de zestien Nederlandse en Vlaamse soorten ook in onze regio voorkomen, is de toestand voor sommige soorten zeer schrijnend. De knoflookpad en de boomkikker komen maar op een paar plaatsen meer voor en de kamsalamander en de rugstreeppad gaan er nog elk jaar op achteruit. Maar ook de gewone pad en de bruine kikker krijgen rake klappen.

Amfibieën stellen hoge eisen aan hun biotoop en dat is de reden waarom het met hen zo slecht gaat. Het is een misvatting om te denken dat amfibieën enkel en alleen in water leven, want ze verblijven hier slechts enkele maanden per jaar – tijdens de voortplantingsperiode – en in de beginfase van hun leven als larve. Buiten deze periodes kan de keuze van de landbiotoop verschillen van vochtige oevers van de poel tot relatief droge gebieden die zelfs tot een kilometer van het voortplantingsgebied verwijderd liggen. Hier zoeken ze voedsel, verschuilen ze zich en beschermen ze zich tegen uitdroging in ruigtevegetaties, bossen, houtwallen of heidevegetaties. Het spreekt voor zich dat het terrein best een beetje rommelig mag zijn met stenenhopen, boomstammen of stronken, waaronder ze zich kunnen verstoppen of kunnen overwinteren. Als één van de drie componenten – voortplantings-, zomer- en winterleefgebied – ontbreekt of van onvoldoende kwaliteit is, wordt een gebied ongeschikt.

Niet te droog, niet te zuur

Het ligt voor de hand dat er in het biotoop water aanwezig is en dat de omgeving voldoende vochtig is om de dunne huid van de dieren te behoeden voor uitdroging. Maar het water mag niet te zuur zijn

Ruimte voor de pad.

omdat dan de eitjes kunnen beschimmelen. Ook mag er niet te veel mest in terechtkomen, want dit heeft invloed op de waterkwaliteit en kan veranderingen veroorzaken in de vegetatiesamenstelling. Ten slotte moeten er voldoende dieren aanwezig zijn om een leefbare populatie te hebben, zodat toevallige calamiteiten, zoals branden, ziekte of extreme weersomstandigheden, niet een hele populatie kunnen uitroeien.

Oorzaken achteruitgang

De oorzaak van de achteruitgang van het aantal amfibieën moeten we zoeken in het intensief (agrarisch) landgebruik. Honderden poelen en vennen zijn gedempt en ontgonnen, duizenden hectaren heide, hoogveen en schraal grasland zijn omgevormd naar intensief gebruikte en sterk bemeste weilanden en akkers of eenvormige naaldbossen (vermesting, verzuring). Bosjes, heggen en houtwallen zijn in hoge mate uit het Kempisch landschap verdwenen (versnippering). De grondwaterstand is over grote gebieden sterk omlaag gebracht (verdroging). Allemaal factoren die één of meer componenten van een amfibieënleefgebied hebben vernietigd, waardoor er soorten zijn verdwenen.

Maatregelen

Natuurlijk proberen natuurbeheer-

ders en overheden de gevolgen van de vermesting, verzuring, versnippering en verdroging te verminderen of teniet te doen. Op dat gebied zijn ook successen te noemen. Het wegnemen van hindernissen door het aanleggen van tunnels en ecoducten is hier een voorbeeld van. De aangerichte schade is echter groot en de geïsoleerde gebieden liggen vaak ver verwijderd. We hebben een grote verantwoordelijkheid om de bronpopulaties te beschermen. Het veiligstellen van deze laatste bronpopulaties van onze zeldzaamste amfibieën heeft dan ook de hoogste prioriteit.

Bent u bekend met het voorkomen van bijzondere soorten amfibieën in uw omgeving of wilt u zich inzetten voor het behoud van kikkers, padden en salamanders bij u in de buurt, neem dan contact op met de organisaties RAVON (NL) of Natuurpunt (B).

Voor informatie, zie www.ravon.nl of www.natuurpunt.be

Teken & de

Teken kunnen de ziekte van Lyme overbrengen. Als u de teek binnen 24 uur verwijdert, is de kans op ziekte te verwaarlozen. De ziekte van Lyme is meestal goed te behandelen met antibiotica. Meer over

Een woordje met... Maan Verheijen

Maan Verheijen is als voorzitter al jarenlang het gezicht van de Heemkundevereniging Hunsel. Wij spraken met hem in de sfeervolle huiskamer

in zijn boerderij in Hunsel. Het werd een boeiend gesprek over hoe hij invulling geeft aan de combinatie werk en hobby.

“Hou rekening met cultuurhistorie in het landschap”

De Heemkundevereniging Hunsel (HVH) heeft ten doel het behoud, het herstel en de bescherming van heemkundige, cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden van de gemeente Hunsel. Maan Verheijen daarover: “Wij zijn een echte groene heemkundevereniging. Naast het historische werk proberen we ook het (gemeentelijk) beleid te beïnvloeden als het gaat om het behoud van natuur en landschap. Dat we een echte belangenbehartiger zijn, bewijst wel het feit dat we initiatiefnemer zijn geweest van de werkgroep Weerenbroekskoel. Deze werkgroep is genoemd naar een ven gelegen in het Heijkersbroek, vlakbij de Krang. We legden contacten met het IKL (stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Nederlands Limburg), een in de buurt gelegen particulier en de gemeente. En vervolgens gingen we daadwerkelijk, samen met andere vrijwilligers uit Ell, aan de slag. Plaggen, vellen van bomen, maaien en dergelijke. Het resultaat mag er zijn!”

Gedreven

Met enigszins pessimistische ondertoon geeft Verheijen aan te verwachten dat de natuur de komende

jaren nog verder achteruitgaat. “Het is spijtig dat beleidsmensen niet voldoende begrijpen hoe waardevol ons landschap nog is. Landbouw-enclaves maken soms deel uit van unieke, geomorfologisch waardevolle stuifzandlandschappen. Deze krijgen dan niet de status als een aardkundig en ecologisch hoogwaardig landschapsonderdeel, ik vind dit ronduit treurig”, aldus een gedreven Verheijen.

Vlamingen zijn actiever

Op onze vraag of Maan verschillen kent tussen beide landen, geeft hij het volgende aan: “Bij Vlamingen komt de natuur iets minder aan de orde. Zij zijn sterker bezig met het historische aspect. Ik merk dit vaak in de grensstreek. Ze zijn veel actiever. Zij betalen niet alleen hun contributie, maar zorgen ook voor een levende actieve vereniging. Ik ben daar best jaloers op, ik zeg wel eens: Ik zou er wel een stuk voor uit de tafel kunnen bijten.”

Dennenakkers

Maan Verheijen vervolgt: “Over het

bosbeheer hebben wij vaak een andere kijk dan natuurorganisaties. Het omvormen van dennenbossen naar meer loofhoutbossen heeft haar grenzen. Vanuit onze ideeën dienen er wel degelijk dennenbossen over te blijven, al was het maar vanuit het oogpunt dat deze zijn aangelegd door onze voorouders. Onze visie over dit soort zaken is ook terug te lezen in de uitgave van heemkundige fietsroutes. Vorig jaar gaven we nog een dergelijke route onder de titel ‘Vrijdorp Neeritter’ uit, mede een initiatief van de plaatselijke schutterij. Ik zeg wel eens: het grootste archief is gewoon buiten te vinden. Het landschap zoals het zich thans voor- doet, zeker in vergelijking met hoe het vroeger was, is de grootste bewaarplaats van menselijk handelen. Iets om zuinig op te zijn.”

Maan Verheijen zou graag de heer Frans Verstraeten, directeur van de Vlaamse Stichting Limburgs Landschap willen aanwijzen voor het volgende interview. Het gaat dan over het project Urlobroek.

Verheijen: ... landschap is ons grootste archief ...

ziekte van Lyme

ziekte van Lyme leest u op de informatiepanelen en de folders bij NMC De IJzeren Man in Weert en Bezoekerscentrum Brunsummerheide in Heerlen.